

**Кореспондентът за в. „Левант Таймс“ от 1874 г. - Константин
Дестимиров**

/публикация XIII от цикъла „Строители и ревнители от класните школа
през Възраждането във Враца“/

За правилното развитие на учебното дело във Враца голяма заслуга има врачанската общественост в лицето на сполучливо избраното училищно настоятелство. Особено ценен принос за извеждането на училището на нов път чрез единно ръководство и програма имат младите учители изповядващи революционни идеи на своето време. Такъв преподавател от това поколение е Константин Дестимиров, дошъл за главен учител от Копривщица на мястото на Иван Славейков. Първоначално, той учи в родния си град, а от 1862 г. завършва образованието си в Загреб. Като млад и енергичен, Дестимиров се включва активно като дописник в българското издание на англо-френския вестник „Левант таймс“ /„Източно време“/ с гл. редактор Петко Сандов в Цариград. Това е обществено-политически вестник с еволюционистична насока, изразител на английската политика в Близкия изток. Вестникът се е считал като българско продължение на английския вестник, затова отначало излиза с неговата номерация.

Преди да бъде поканен от училищното настоятелство във Враца през 1875 г., той учителства последователно във Панагюрище /1870 г. – 1873 г./ и Пазарджик /1873 г. - 1875 г./. Притежава много добра подготовка и педагогически опит, нещо което го издига бързо като многоуважаван човек в града. „Той беше добър човек, добър другар, способен и трудолюбив учител“ – пише за него, години по-късно колегата му Христо Н. Даскалов. Младият учител възприема напълно структурата на паралелките, установени вследствие енергичната дейност на неговия предшественик – Иван Славейков. С упорита и всеотдайна работа успява да сплоти много добре учителския колектив около себе си.

Под негово ръководство, като главен учител, започва преустройството на училищното дело. Възнесенското Мъжко училище става Главно класно училище с три класа. За свой помощник привлича и тревненския учител Христо Н. Даскалов. Броят на учениците нараства на 164. Дестимиров спечелва симпатиите на учениците, учителите и гражданството. Развива много широка културно-просветна и обществена дейност извън училището. Те са едни от най-активните членове на

читалището. Поради бурните промени в революционен план, през годините 1876 и 1877 учебният процес до известна степен е разстроен. Назряващите политически събития вълнуват всички. В работата по подготовката на Априлското въстание се включват и учителите. След провала на въстанието, учителите К. Десимиров, Ив. Керачков, Хр. Даскалов са оковани във вериги и изпратени пеша във Видин. Сред заточените са и други поборници от Врачанско. Нецо Бояджията от с. Лик Врачанско, Петко Петрински от с. Долна Кремена, Дядо Йото Кясовски от с. Горна Кремена, Вълко Калафунски от с. Влашко село, Цено Топалски от същото село, Вуто Жабарски от с. Оплетня, Кръстьо Бързаков от Враца, Цено Вълчев Мухата от с. Баница Врачанско, Сребро Стоименски от Оряхово, Нино Шишковски от с. Крушовица, Петър Крачунов от с. Търнава Врачанско и Поп Николай Неделчев от с. Курново Врачанско. Върху всички тях тегне обвинението, че са участвали в подготовката на въстанието. Така броят на задържаните от Враца и Врачанско във Видин е 98. Пак от Враца на 17 юни идва съобщението за залавянето на Вандо Бобошевски. На 19 юли по нареждане на Видин е арестуван Кръстьо Вълчев, укривал петнадесет дни в лозето си двама Ботеви четници, заловени по късно в Оряховско и Вълчев е откаран във Видин. Хвърлени във Видинската тъмница, всички те са подложени на нечовешки изтезания. Неиздържал на жестокостите на турците учителят Ив. Керачков умира в затвора, а К. Дестимиров умира скоро след завръщането си във Враца през 1876 г. Главен учител става Х. Даскалов. Обявената Руско-турска освободителна война също разстройва учебния процес. Не достигат учители. Общината няма с какво да им плаща. Учебните занятия се водят нередовно. Негативен отънък върху учебната работа оказвали и консервативно настроените чорбаджии, „които гледали некак накриво запрените учители, участвали във въстанието”. Едва през м. октомври на размирната 1876 г. смущението било преодоляно, но учителите нямало откъде да получават заплатите си. Въпреки недоимъка, за да задоволят нуждата от просвета, те отворили неделно училище към читалището. Своя заслуга наред с поколението на Константин Дестимиров, Ив. Керачков и Христо Н. Даскалов имали и част от врачанските търговци като Васил Печеняков, Димитър Бошняков и др., които при пътуванията си по търговска работа се запознали с успехите на българските училища, срещали се с най-добре подготвените учители, слушали разказите им за организирането на учебното дело. Будните врачани се стремели да

пренесат във Врачанското класно училище новите тенденции, които улавяли в страната и от странство.

Красимир Григоров – Зав. отдел „Възраждане“, РИМ – Враца

РИМ-ВРАЦА